

MARIO BRUNELLO

INTERVIEW THE NETHERLANDS | 28TH NOVEMBER 2019

Topcellist én dirigent

Klassiek De Italiaanse dirigent en -cellist Mario Brunello en Philharmonie Zuidnederland kunnen het samen goed vinden. 'Super Mario' is wild van Bach, maar jazztrompettist Miles Davis bevrijdde hem 'van alle beperkingen'.

Marjolijn Sengers

We vallen maar meteen met de deur in huis: voelt hij zich meer cellist dan dirigent of andersom? Mario Brunello hoeft er niet lang over na te denken. „Ik ben musicus. Het maakt mij niet uit of ik sta of zit, ik zoek de dialoog met de musici waarmee ik werk en ook met het publiek. Als er geen dialoog is, is er geen muziek, muziek ontstaat bij de gratie van het tweegesprek.”

Komende zaterdag is hij in beide hoedanigheden te horen met Philharmonie Zuidnederland. Hij dirigeert de Trauer-symfonie van Joseph Haydn en het klavecimbelconcert *opus 40* van Henryk Górecki, hij speelt de solo in het vijfde celloconcert van Luigi Boccherini en de cellopartij in het derde en vijfde Brandenburgse van Johann Sebastian Bach.

Brunello zit dit seizoen op de door Philharmonie Zuidnederland in het leven geroepen Haydn-Chair, een denkbeeldige stoel waarop, zoals het op de site van het orkest staat 'alleen speciale mensen mogen plaatsnemen' die zich samen met het orkest verdiepen in de verfijning van het Weens klassieke repertoire (1750-1815), repertoire dat daarop is gebaseerd of aan de wieg ervan stond.

Mario Brunello (1960) is een wereldwijd bekend cellist die op alle grote podia en met alle bekende dirigenten en musici speelde. Typisch voor Brunello: een van de musici die hem het meest inspireerden was jazztrompettist Miles Davis. Davis bevrijdde hem, zoals hij het zelf verwoordt „van de beperkingen van de klassieke traditie. Mooi spelen was niet van belang, ik werd geraakt door de pure kracht van zijn gedempte spel.”

Hij is niet voor het eerst bij het orkest en zeker niet voor het laatst, dit seizoen staan er nog twee concerten met hem op de rol, met onder meer de vier overige Brandenburgse concerten. Want voor Brunello begint alle West-Europese muziek bij Bach (1685-1750). „Het is heerlijk om een Haydn-symfonie te spelen, maar ik wil ook laten horen wat daaraan voorafging. Bachs muziek was een voorbeeld voor elke musicus die na hem kwam. Je kunt Haydn (1732-1809) niet begrijpen zonder naar Bach te luisteren. En voor mij geldt altijd en overal: ik ben gelukkig als ik Bach mag spelen.”

Darmsnaren

Haydn door een symfonieorkest kan, maar Bach is sinds de opkomst van de Oude muziek-beweging toch al jaren *not done*? Brunello vindt dat onzin, Bach kan altijd. Wel stelde hij in aanloop naar dit programma voor om Bach met barokstrijkstokken te spelen. Of desnoods met een romantische stok, in ieder geval een lichte stok waarmee je beter kunt articuleren. Want daar gaat het om in muziek en in die van Bach in het bijzonder. „In Bachs tijd werd er niet alleen met een andere stok maar ook op darm-snaren gespeeld, maar zover durf ik bij dit orkest niet te gaan! Dat is ook niet nodig, het belangrijkste uitdrukingsmiddel is de streek, die sterk wordt beïnvloed door het gewicht van de stok.”

Brunello en Philharmonie Zuidnederland kunnen het samen goed vinden. De musici kijken uit naar zijn komst, Brunello is graag in Eindhoven. „Ik denk dat dat komt omdat de musici voelen dat ik een van hen ben, dat ik niet boven hen sta en dat we het samen doen. Okay, als ik dirigeer neem ik wel de leiding, maar ik stuur toch meer aan op samen, dan op doen wat ik zeg.”

‘Super Mario’ noemt fagottist en concertinleider József Auer hem, „een solist die binnen het orkest de zaak opnieuw opbouwt en de synthese tussen de oude en de moderne uitvoeringspraktijk brengt. Iemand zei ooit: Haydns muziek is als een medicijn. Dat medicijn hebben wij nu in huis met Super Mario, die ons helpt om allerlei stilistische vormen en speelwijzen zo goed mogelijk te beoefenen.”

Ook het publiek heeft Brunello in het hart gesloten en ook dat heeft te maken met zijn communicatieve aard. „Ik maak graag aan het publiek duidelijk waarom ik iets doe en wat het verband is tussen de stukken. Soms doe ik dat vanaf de bok, soms na afloop door met mijn instrument de zaal in te lopen, het van dichtbij te laten horen en soms ook door vooraf met mensen in de foyer een gesprekje aan te knopen. Ik vertel graag met eenvoudige woorden wat ik belangrijk vind aan de muziek die ik ga spelen. Het is de muziek zelf die het echte verhaal gaat vertellen.”

Onbegrijpelijk stuk

Vreemde eend in de bijt is het slechts zes minuten durende klavecimbelconcert van Górecki, de Poolse componist die in 2000 overleed en wiens emotionele *Symphony of Sorrowful Songs* wereldwijde bekendheid kreeg. Maar juist dat vreemde boeit Brunello.

„Het is een onbegrijpelijk maar fantastisch stuk met repeterende, hame-rende elementen, alsof het klavecimbel een slagwerkinstrument is. In barokmuziek hoor je het klavecimbel vaak nauwelijks, hoewel je het toch mist als het er niet is, in dit stuk staat het als een soort wraakoefening voor alle vroegere onbeduidende momen-

ten op de voorgrond en eist het alle aandacht op.” Solist is de in Teheran geboren en in de Verenigde Staten opgegroeide Mahan Esfahani (1984), een eigenzinnig klavecijnist die zich fel verzet tegen de toe-eigening van het klavecimbel door de ‘maffia van de oude muziek’ en met dit concert een statement kan maken.

Brunello’s liefde voor muziek en zijn instrument heeft hem naar bijzondere plaatsen geleid. Zo speelde hij hoog in de Dolomieten en in de woestijn van Oman. Niet binnen dus maar buiten, in de open natuur. Geen publiciteitsstunt benadrukt hij, maar een oprechte behoefte om te onderzoeken wat pure stilte aan zijn muziek toevoegt. „De atmosfeer in de bergen en in de woestijn is volkomen anders dan in een zaal. Je zit niet tussen muren, er is geen akoestische reflectie, er is alleen de geheel eigen stilte van het zand, van de wind in de bergen, de dauw in de vroege ochtend, de maan in het diepst van de nacht. De stilte verdiept de klank van mijn cello en geeft de weldadige ervaring van harmonie.”

En nog een paar mooie opmerkingen van poëet Brunello: „Voor mij blijft het verkennen van de ruimte tussen en de achterkant van de noten een uitdaging.” En: „Elke noot die ik speel zie ik als een kristal dat maar één facet toont, maar er oneindig veel heeft.”

Je kunt Haydn
niet begrijpen
zonder naar
Bach te
luisteren
— Mario Brunello